

Catalunya sense proves de final d'etapa? (2/11/16)

A començaments d'agost passat, els diaris es feien ressò d'una enquesta on els docents rebutjaven àmpliament l'aplicació d'una prova d'avaluació oficial al final de cada etapa educativa, amb incidència sobre les qualificacions dels alumnes. El context de la prova era, evidentment, la LOMCE, que ha estat criticada políticament i pedagògica des de Catalunya i arreu de l'estat. L'enquesta no donava les raons d'aquest rebuig, però hom podria pensar que es mantindrien encara que el context no fos la LOMCE. Uns estudiants andalusos també varen recollir 25.000 signatures en contra de les "revàlides"; la notícia hauria estat que les haguessin recollit per a defensar-les. I finalment s'ha produït una vaga de pares/mares i alumnes en alguns territoris de l'estat i a casa nostra contra les revàlides LOMCE. Però ha estat la necessitat dels pactes per seguir governant el que ha dut a Rajoy a dir que es suspenen les "revàlides", al menys de moment.

A Catalunya des del 2001 es fan proves censals – aplicables a tots els alumnes d'un mateix curs – en base a competències bàsiques (encara que aquestes no han estat definides oficialment fins al currículum publicat l'any passat), però que no tenen conseqüències sobre les qualificacions dels alumnes. Cal dir que som una anomalia en el conjunt dels països avançats, que tots tenen algun tipus de prova impulsada des de l'administració educativa que serveix per determinar, totalment o en part, el pas entre les diverses etapes educatives, especialment al final de la secundària obligatòria. Ben al contrari d'un alumne català i espanyol, que arriba fins a l'accés a la universitat sense més avaluacions que les realitzades pel seu propi centre.

Sempre es podran criticar i millorar unes proves dissenyades per a tots els alumnes d'un determinat nivell, i de la pràctica reflexionada se'n podran treure conseqüències per aquesta millora, però la seva existència ja són una garantia de qualitat, d'estímul pels centres – vegis sinó què passa amb les proves de selectivitat -, per als mateixos alumnes, i una font objectiva de dades per a l'administració sobre la realitat del sistema educatiu. Així ho han entès els països la majoria dels països amb els que ens volem emmirallar, encara que l'aplicació d'aquestes proves no estigui mancada de possibles desviacions i perills.

En el nostre cas, és clar que cal mantenir una oposició ferma que sigui el ministeri qui determini aquestes proves finals, tant per raons polítiques com pedagògiques. Unes proves derivades de la LOMCE (mantinc l'acrònim en la seva llengua original), fetes pels qui varen determinar els currículums a ella vinculats, suposarien la consolidació d'un model pedagògic regressiu i plenament centralista. Qui té la potestat d'avaluar gaudeix de la força per condicionar els aprenentatges que després seran avaluats.

A Catalunya ja tenim la nostra pròpia llei d'educació – millorable, com totes, però consensuada en el seu moment – i, sobre tot, uns currículums que, malgrat s'han hagut d'ajustar en alguns aspectes i llenguatge a la imposició centralista, suposen un avenç molt considerable respecte la normativa estatal. Sota aquest marc legal s'haurien de confeccionar i aplicar les proves d'avaluació del nostre sistema educatiu. Estar en contra de la LOMCE no ha de significar estar en contra de l'avaluació del nostre sistema educatiu. Tenim ja experiència i tenim

necessitat d'aplicar unes proves de final d'etapa que siguin realment orientadores de la naturalesa dels aprenentatges competencials que proclama el currículum. Això no exclou, és clar, que el seu resultat sigui ponderat amb el conjunt de qualificacions ordinàries que donen els centres escolars; com ja passa amb les proves de selectivitat.

Per fer aquestes proves s'hauran de buscar els més amplis consensos possibles, i explicar bé la seva naturalesa i finalitat, però sense renunciar a la seva implantació, malgrat s'hagi d'anar contra inèrcies i estereotips. Ara que tant parlem d'innovació és l'oportunitat d'innovar també en l'avaluació rigorosa del sistema. Ens atrevirem?

Jaume Sarramona